

meddelelser, der sendes i tv, og at disse processer med fordel kan analyseres med et systematisk redskab.

Karen Siune

Århus amtskommunes social- og sundhedsforvaltning, Søren Winter, Decentralisering af førtidspensionerne, Århus: Århus amtskommunes socialcenter, 1980, 155 s., 40,00 kr.

I bogen vurderes virkningerne af, at man i 1976 udlagde afgørelser om førtidspensioner fra centralt niveau til de nyetablerede regionale revaliderings- og pensionsnævn samtidig med at kommunerne skulle yde en langt grundigere sagsforberedelse end tidligere.

Vurderingerne vedrører de mål, som kan udledes af relevante betænkninger og referater af folketingsbehandlinger m.v., og bogen indeholder en del citater fra sådanne kilder.

Der er specielt lagt vægt på kvantitative analyser af, om decentraliseringen, som forventet, har medført et fald i sagsbehandlingstiden (afsnit 6) og sagsomkostningerne (afsnit 7) samt om refusionssystemet har skabt en skæv prioritering mellem forskellige foranstaltninger i kommunerne (afsnit 11). Derimod er spørgsmål om ansøgerens inddragelse i sagsbehandlingen og lokale politikkers indflydelse kun sporadisk behandlet.

Afsnittene om sagsbehandlingstiden og sagsomkostningerne rummer da også bogens mest interessante resultater. Således påvises for eksempel, at sagsbehandlingstiden pr. sag er steget fra 5-6 mdr. før decentraliseringen til henholdsvis 6, 10 og 11 mdr. i kommuner og revaliderings- og pensionsnævn tilsammen efter decentraliseringen. Stigningen i sagsbehandlingstiden er paradoksalt nok sket samtidig med et fald i sagstilgangen og et forøget personaleforbrug med voksende administrationsomkostninger til følge.

Refusionsreglernes mulige indvirkninger på kommunernes prioriteringer belyses ud fra opgørelser over uenighed mellem kommuner og revaliderings- og pensionsnævn om afgørelserne. Det konstateres, at kommunerne ønsker højere ydelser end nævnene, hvilket tolkes som et tegn på, at refusionsreglerne sandsynligvis har en vis forvridende effekt.

Alt i alt bliver bogens hovedkonklusion, at forventningerne om decentraliseringens positive virkninger ikke er blevet indfriet. Søren Winter foreslår derfor, at afgørelser vedrørende førtidspensioner skal træffes af kommunerne samtidig med, at "neutrale" refusionsregler indføres, socialcentrenes rådgivning intensiveres, kommunernes forvaltninger specialiseres samt at nævnsformændenes

meddelelser, der sendes i tv, og at disse processer med fordel kan analyseres med et systematisk redskab.

Karen Siune

Århus amtskommunes social- og sundhedsforvaltning, Søren Winter, Decentralisering af førtidspensionerne, Århus: Århus amtskommunes socialcenter, 1980, 155 s., 40,00 kr.

I bogen vurderes virkningerne af, at man i 1976 udlagde afgørelser om førtidspensioner fra centralt niveau til de nyetablerede regionale revaliderings- og pensionsnævn samtidig med at kommunerne skulle yde en langt grundigere sagsforberedelse end tidligere.

Vurderingerne vedrører de mål, som kan udledes af relevante betænkninger og referater af folketingsbehandlinger m.v., og bogen indeholder en del citater fra sådanne kilder.

Der er specielt lagt vægt på kvantitative analyser af, om decentraliseringen, som forventet, har medført et fald i sagsbehandlingstiden (afsnit 6) og sagsomkostningerne (afsnit 7) samt om refusionssystemet har skabt en skæv prioritering mellem forskellige foranstaltninger i kommunerne (afsnit 11). Derimod er spørgsmål om ansøgerens inddragelse i sagsbehandlingen og lokale politikkers indflydelse kun sporadisk behandlet.

Afsnittene om sagsbehandlingstiden og sagsomkostningerne rummer da også bogens mest interessante resultater. Således påvises for eksempel, at sagsbehandlingstiden pr. sag er steget fra 5-6 mdr. før decentraliseringen til henholdsvis 6, 10 og 11 mdr. i kommuner og revaliderings- og pensionsnævn tilsammen efter decentraliseringen. Stigningen i sagsbehandlingstiden er paradoksalt nok sket samtidig med et fald i sagstilgangen og et forøget personaleforbrug med voksende administrationsomkostninger til følge.

Refusionsreglernes mulige indvirkninger på kommunernes prioriteringer belyses ud fra opgørelser over uenighed mellem kommuner og revaliderings- og pensionsnævn om afgørelserne. Det konstateres, at kommunerne ønsker højere ydelser end nævne- ne, hvilket tolkes som et tegn på, at refusionsreglerne sandsynligvis har en vis forvridende effekt.

Alt i alt bliver bogens hovedkonklusion, at forventningerne om decentraliseringens positive virkninger ikke er blevet indfriet. Søren Winter foreslår derfor, at afgørelser vedrørende førtidspensioner skal træffes af kommunerne samtidig med, at "neutrale" refusionsregler indføres, socialcentrenes rådgivning intensiveres, kommunernes forvaltninger specialiseres samt at nævnsformændenes

delegationsadgang øges. Det erkendes, at uensartetheden i afgørelsespraksis nok vil stige, når man får 270 besluttende enheder i stedet for 14, men der peges på, at ankesystemet kan råde delvis bod herpå.

De stærke sider i bogen repræsenteres ved mængden af kvantitative oplysninger præsenteret på en overskuelig måde, kombineret med at der i citatstoffet og de mere diskussionsmæssige afsnit gives en alsidig orientering om problemstillinger, der vil være relevante i enhver diskussion om decentralisering af offentlige opgaver. Men visse væsentlige aspekter er dog udeladt:

For det første foretages vurderingerne udelukkende ud fra det ofte vagt formulerede mål, som kan udledes af betænkninger m.v., uden at der tages stilling til, om disse mål rent faktisk har været realistiske. Jeg tænker her navnlig på forventningerne om, at sagsbehandlingstiden skulle blive kortere i de mindre regionale besluttende enheder og kommunerne end i et centralt organ. Hertil kommer endog sagsbehandlingstiden i ankestyrelsen for de 20-25 pct. af sager som ankes, hvilket i øvrigt ikke er medtaget i bogens beregninger.

For det andet synes jeg ikke, at bogens resultater peger særlig klart på forslaget om at udlægge afgørelseskompetencen til kommunerne. Godt nok påvises, at sagsbehandlingstiden og sagsomkostningerne efter decentraliseringen er steget, men årsagen hertil behøver ikke nødvendigvis at skulle søges alene i den administrative struktur. En lige så nærliggende forklaring kunne være, at førtidspensionssagerne er blevet mere komplicerede, uden at der fra centralt plan er taget nok højde herfor i lovgivning og vejledninger. Netop en sådan problemstilling tages op i afsnit 14, hvor det påvises, at der foreligger direkte modstridende meldinger fra centralt hold om, hvorvidt kravet til nedsættelse af erhvervs- evnen, for tilkendelse af højeste invalidepension, kan lempes, hvis ansøgeren ikke har nogen realistisk chance for at finde (delvis) beskæftigelse.

Uanset om ovenstående forhold har haft betydning for udviklingen i sagsbehandlingstiden, er det derudover et spørgsmål, om der ville være meget vundet ved den administrative konstruktion, som foreslås. For det første tager sagsbehandlingen i kommuner allerede i dag 5-6 mdr., og man kunne frygte, at et øget ansvar ville forlænge den yderligere. For det andet vil en eventuel besparelse i tid og omkostninger meget let blive opslugt af den dobbelte ankemulighed og intensivering af socialcentrets rådgivning. Jeg er i øvrigt uenig med Søren Winter i, at uensartede kommunale afgørelser kan/bør udjævnes via ankesystemet. Dette kan/bør kun ske enten ved en centralisering af afgørelserne eller ved snævre lovrammer.

Efter disse lidt kritiske bemærkninger vil jeg gerne runde af med en ros til

Søren Winter for en bog skrevet i et kortfattet og velformuleret sprog uden brug af de mystificerende såkaldte fagudtryk, som mange universitetsforskere omgærder deres visdom med.

Grete Munk

Jan Øberg, Myter om vor sikkerhed. En kritik af dansk forsvarspolitik i et udviklingsperspektiv, København: Mellempøkeligt Samvirke, 1980, 330 s., 80,00 kr.

En anmeldelse af Jan Øbergs bog rejser et fundamentalt målestok-problem: Skal den vurderes som en debatbog eller som en akademisk afhandling? Eftersom bogen er begge dele, vil det være urimeligt ikke at anlægge begge målestokke; i betragtning af dens egne prætentioner - den er indleveret og godkendt som en fil.dr. afhandling ved Lunds Universitet - vil bogen dog fortrinsvis blive målt med en videnskabelig alen.

Men først en beskrivelse af indholdet. Efter en kort diskussion af nogle af de overordnede problemstillinger (ss. 10-28) er fremstillingen samlet under tre hovedoverskrifter, "Danmark" (ss. 29-197), "Europa" (ss. 198-261) og "Verden" (ss. 264-330), i overensstemmelse med Øbergs centrale tese, at dansk forsvarspolitik skal beskrives, forstås og vurderes i et såkaldt udviklingsperspektiv, dvs. i lyset af dens baggrund i og konsekvenser for den ulige fordeling af sikkerhed og udvikling i verden. Inden for denne ganske brede forståelsesramme kan de enkelte kapitler, i alt 18, ifølge forfatterens forord (s. 8) læses for sig selv, et diplomatisk udtryk for, at bogens indre struktur er relativt svag - men herom senere.

Bogens første del koncentrerer sig altså om specifikt danske forhold, og behandler emner som forsvarets formål, totalforsvarets sammensætning og funktion, det militære truselsbillede, forsvarsudgifterne, militær forskning, våbenindustri og -handel, samt forsvarsoplysning og -propaganda. I anden del behandles NATO-doktriner, vestlige krigsscenerier, samt det militære styrkeforhold mellem øst og vest. Endelig behandler Øberg i den afsluttende del den globale situation, der i hans tolkning er præget af overudvikling og truende socialt sammenbrud i i-landene og nød og underudvikling i den tredje verden. Hverken en ny økonomisk verdensorden eller, hvad der kaldes den nye internationale militære orden (et samlebegreb for den militære udvikling i verden siden 1945) kan afvende den gamle verdens sammenbrud, højst udsætte det en kortere tid. Det er derfor på høje tid at begynde at udtænke en alternativ verdensorden, der ikke som den nuværende hviler på strukturel ulighed og udbytning. I sidste kapitel præsenterer Øberg så